

Anna Lindh: Tal på första maj 1997

Talare

Anna Lindh
Miljöminister

Datum

1 maj 1997

Plats

Nyköping

Det är extra roligt att få tala här i dag. Jag flyttade hit i somras och har hunnit upptäcka att Nyköping är en mycket fin stad. Jag har trivts mycket bra. Jag vill tacka alla Nyköpingsbor för det, som bott här längre och gjort det till en fin stad.

Vi som samlas här idag, har tre viktiga uppgifter: Vi ska halvera arbetslösheten i Nyköping. Vi ska halvera arbetslösheten i Sörmland. Vi ska halvera arbetslösheten i Sverige.

I går fick vi tydliga siffror till regeringen. Nu är arbetslösheten ÄNTLIGEN på väg nedåt. Men mycket återstår.

Ska vi lyckas, måste vi hjälpas åt. Tillsammans kan vi.

Jag vet att många varit besvikna och arga de senaste åren.

En morgon, när jag som vanligt skulle ta tåget från Nyköping till Stockholm fick jag tala med lokföraren. Vi hade ett långt samtal om rättvisa och orättvisa. Sedan skrev han ett brev till mig. Som jag sade är jag mycket orolig över situationen och utvecklingen i Sverige. Jag förstår att man måste spara för att få det att gå ihop, men jag är mer eller mindre förvånad över att det alltid är vi på gräsrotsnivån som får ta smällen. Att det blir så med en borgerlig regering är inget nytt, men att det blir så även med en arbetarregering, det låter konstigt för mig.

Vi har haft en besvärlig tid.

Alla har drabbats av besparingarna.

Många har drabbats hårt.

Det har varit blod, svett och tårar – och vi har många gånger frågat oss – har vi gjort vi rätt?

När jag blev miljöminister 1994 lånade Sverige till nästan 30 procent av utgifterna. Mer än var fjärde krona var en lånad krona.

Det betydde att var fjärde tjänsteman i mitt departementet var på kredit. Vart fjärde kilo kalk vi släppte ned i sjöarna var lånad kalk. Var fjärde lärare och var fjärde polis fick vi låna ihop lönen till. Utländska bankirer betalade lönen till var fjärde minister. Bildt, Per Wästerberg, Gun Hellsvik, Per Unkel och Alf Svensson var ministrar – på krita! Det hade vi väl haft råd med – men de hade spenderbyxorna på krita också.

Medan statsskulden fördubblades, arbetslösheten tredubblades och budgetunderskottet fyrdubblades, delade de ut skattesänkningar till redan rika – det var sänkta förmögenhetsskatter, arvsskatter, skatter osv.

När jag tillträdde kom jag ihåg när jag i början av 1980-talet arbetade på en deklarationsbyrå i Uppsala och på kronofogdemyndigheten i Stockholm. Då hade kontokorten börjat komma. Det var alltför många som hade satt sig i skuld. De satt i ett ekorrhjul där räntorna ökade så de fick ta nya lån för att betala räntorna, och då ökade räntorna, och så måste de låna mer ... I en farlig spiral. Jag glömmer aldrig den ofrihet skulderna förde med sig. Det tog årtal av tvångsförvaltning för att komma ur ekorrhjulet.

När jag tillträdde insåg jag att samma sak hade hänt med Sverige. Vårt Sverige.

Jag blev orolig för välfärden. Hur skulle vi klara barnen, de sjuka och de gamla med så kraftiga besparingar? Jag blev orolig för demokratin. Vem skulle avgöra framtiden? Skulle våra långivare avgöra storleken på föräldraförsäkring och pensioner? Var det börsmäklare som talade om Marknadens krav som skulle avgöra mina barns framtid?

Ju längre vi hade väntat – ju mer hade skulden växt, ju mer hade räntorna växt, ju fortare hade ekorrhjulet växt, ju hårdare hade nedskärningarna drabbat.

Fyra gånger har Sverige ökat statsskulden under 1900-talet: 1:a världskriget, 2:a

världskriget, 1:a borgerliga regeringen, 2:a borgerliga regeringen – låt det inte bli en 3:e gång – inte en borgerlig minister till på krita!

Carl Bildts regering gav Sverige OECDs största budgetunderskott. För att snabbt få ordning på ekonomin krävdes att alla var med och sparade – på allt. Även om de som hade det bäst fick betala mest, var det naturligtvis svårast för de som redan hade det svårt.

Socialdemokraterna och Centern har lyckats med det ingen trodde var möjligt för två år sedan – vi har fått ordning på ekonomin. Nästa år har vi en budget som går ihop. Då behöver vi inte låna mer. Nu har vi tillväxt. Vi är ett av de få länder i Europa där löner och pensioner ökar mer än priserna. Nu kan vi tro på framtiden igen.

Framtiden är att ge barnen en trygg start på dagis och i skolan. En hundralapp mindre i barnbidrag kan kompenseras, men ett dagis eller en skola där man inte känner sig trygg, en skola där alltför få vuxna gör att mobbning uppstår, en skola där man inte lär sig läsa och räkna och får utveckla sina kunskaper – det kan inte kompenseras senare.

När regeringen nu vill ge mer pengar till kommunerna är det inte med hjälp av lånade pengar utan i framtiden är det med egna pengar vi betalar lönerna till barnomsorgen, lärarna och sjuksköterskorna.

Framtiden är att få utbilda sig, växa och utvecklas. Därför satsar vi nu på det största utbildningsprogram vi någonsin gjort i Sverige. Vi ska stödja gråzonsbarnen – de barn som farit mest illa av föräldrarnas arbetslöshet och besparingarna i välfärden. Det handlar också om att satsa på lärarnas kvalitet i kunskapslyftet. Det handlar om totalt 30 000 nya platser på högskola och universitet, det handlar om 40 000 platser i vuxenutbildning, för att ge nya livschanser.

Framtiden är att minska klassklyfter och segregation, ta bort de synliga och osynliga barriärer som gör att barn från olika delar av samma stad tillhör olika världar. Framtiden kräver att vi tar ansvar för dem som skapade den. Därför skall vi ge våra pensionärer en bra äldreomsorg. Ingen skall behöva vara rädd att välfärden sviker när vi blir gamla och sjuka. Våra äldre skall känna trygghet för vård och pensioner.

Framtiden måste ge kvinnor och män samma chanser. Det är ofta kvinnor som dragit tyngsta lasset under de svåra åren och nu måste de få större del av framgångarna: utbildningsatsningen och jobben.

Framtiden är att investera i miljön. Därför lägger vi ett investeringsprogram i ett ekologiskt hållbart Sverige. Av två problem gör vi en möjlighet. Arbetslöshet och miljöproblem möter vi med investeringar för gröna jobb.

Det är en utmaning för Sverige, men också en möjlighet globalt. Vi har samma problem, vi delar möjligheterna. Nyköping är granne med världen. Vi delar kemikalier med jordbruket i Afrika, koldioxidutsläpp med staden i Kina, vattenförorening med byn vid Lettlands kust.

Sverige har förutsättningar att vara världsledande på miljöområdet – mycket erfarenhet, bra teknik, en fantastisk natur. Vi är ledande i EU.

Ett ekologiskt hållbart samhälle handlar om att vi tillgodoser våra behov i dag – utan att förstöra möjligheterna för våra barnbarn och barnbarnsbarn.

Sverige kan och bör gå i täten för ett ekologiskt hållbart energisystem – bort från kärnkraften som människan inte behärskar. Det finns avgörande skäl varför vi måste börja avveckla nu. Det ena är att alla byggdes ungefär samtidigt – om vi väntar kommer alla att bli gamla och farliga samtidigt. Då riskerar vi att tumma på säkerheten – eller också ska alla reaktorer snabbavvecklas. Det andra skälet är att om vi vill att Ignalina och andra kärnkraftverk i öst ska avvecklas så måste vi vara med och driva kärnkraftsavvecklingen i Nordeuropa.

En del har sovit sig igenom 15 års debatt – men sover vi i 15 år till kan det blir farligt. Därför är det dags att börja nu.

Sverige kan och bör gå i täten för ett ekologiskt hållbart trafiksystem – svensk bilindustri kan och bör trygga framtidens jobb och miljö med att tillverka bränslesnåla bilar.

Svenska företag kan och bör gå i täten för att satsa på modern, miljövänlig och resurssnål teknik. De kan om de vill, se bara på Electrolux och Ikea. De gör både miljövinster och ekonomiska vinster på klokt miljötankande.

Men i näringslivet bryr sig en del bara om kortsiktiga vinster.

När vi investerar i bättre energisystem och lokala projekt för ekologisk hållbarhet, då reser sig några av herrarna.

Då kallar de oss för fundamentalister och miljöextremister. Då häcklar de oss för att vi vill bygga om miljonprogrammets bostadslängor till rena bostäder, utan giftiga golv och mögliga badrum. Hur många av de själva bor där?

Men vi vet att människor behöver rena bostäder och vi vet att våra byggnadsarbetare kan bygga dem.

Vi vet att vår industri kan ta fram nya tekniska lösningar, bättre golv och effektivare ventilation. Vi vet att vår industri kan exportera den tekniken till utlandet. Och det ger oss vinster på lång sikt. I både bättre miljö och fler jobb.

Ändå gnölar en del av direktörerna och längtar tillbaka till bruksdisponernas tid. Hade de fått bestämma hade vi aldrig övergett ångloken.

Vi socialdemokrater vet bättre. Vi tänker framåt, och vågar satsa på framtiden.

Vi socialdemokrater gläds åt att rädda välfärden och investera för framtiden. Vi vill satsa på barnen och de gamla, på skolan och sjukvården, på jobben och miljön.

Det moderata alternativet heter skattesänkning. För de rika. Medan flyttfågeln Bildt är utomlands, kraxar de vikarierande partiledarna.

Bo Lundgren upprepar att skatterna skall sänkas – med en papegojas envishet.

Unckel låtsas som om skattesänkningarna kommer som manna från himlen och att 70 miljarder kronor i skattesänkning inte har konsekvenser för barnomsorgen, skolan och sjukvården – som strutsen står han med huvudet i sanden.

Lars Tobisson, ni vet han som sänkte skatten till noll för sig själv, kraxar som olyckskorpen. När jag ser Lundgren, Unckel och Tobisson kommer jag att

tänka på den amerikanska affischen Skulle du köpa en begagnad bil av den här mannen? Om frågan i stället var: Skulle du lägga Dina barns framtid i deras händer? Aldrig!

Det kan inte vara roligt att vara allmän borgerlig väljare i dag.

Ta till exempel kristdemokraterna – eller krisdemokraterna som min pappa kallar dem. Man ser dem aldrig. Jag kom att tänka på dem när jag var med på en fågelexkursion, där vi letade efter en mycket sällsynt fågel – den vitryggiga hackspetten. Hackspetten träffade jag på utanför Karlstad. Alf Svensson kan ni se i tidningen Eva & Adam. Där är Alf Svensson med i en panel för att svara på viktiga politiska frågor som : Vad säger Du om Din väninnas man är otrogen? Vad betyder det att arbeta på ett förhållande? Inte underligt att kristdemokraterna är nästan lika sällsynta som den vitryggiga hackspetten numera...

Folkpartister är inte heller särskilt vanliga. Jag insåg det när jag flyttade till Nyköping i somras. Då fick jag ett hemligt telefonnummer, bara känt av de andra i regeringen. Efter ett halvår ringde en man som inte var en kollega och envisades med att han ringt Folkpartiet och efter en stund kontrollerade jag i telefonkatalogen. Mycket riktigt – televerket hade gett mig samma nummer som Folkpartiet hade enligt telefonkatalogen – och det tog ett halvår innan någon ringde!

Inte ens marknadens egna tidningar, som till exempel Financial Times, tror på de borgerliga. I en ledare nyligen, under rubriken Sverige gör mål skrev Financial Times:

Om man känner till svensk nutidshistoria borde man frukta att väljarna vänder sig till ett skattesänkingsparti som är villigt att lossa på tömmarna. Väljarna har gjort så förr och varje gång har socialdemokraterna fått städa upp efteråt. Förhoppningen för investerare måste vara att historien inte upprepar sig.

Men det är inte investerarnas och marknadens nattsömn vi värnar. Det är jobben, jobben, och jobben.

Nu har vi klarat statsfinanserna. Nu skall vi klara arbetslösheten. Det går inte klagar de oomkullrunkeliga huvudskallerunkarna. De sa samma sak om

statsfinanserna. De skall få fel igen.

Regeringens vårbudget ger nästan hela svaret. Behövs det mer får vi göra mer. Men redan genom satsningen på kommunerna, småföretagen, utbildningen och miljön, så kommer vi nästan att uppnå målet.

Att halvera arbetslösheten i Nyköping. Att halvera arbetslösheten i Sörmland. Att halvera arbetslösheten i Sverige.

Igår fick vi siffrorna. Nu minskar arbetslösheten bland ungdomar. Nu minskar den totala arbetslösheten också för vuxna. Kurvan viker av nedåt snabbare och den är ganska brant.

Nu kommer jobben först. Men vi måste också pröva nya lösningar.

Några föräldrar måste alltid rusa med andan i halsen till dagis, fyllda av dåligt samvete för både barnen och jobbet, ständigt i tidspress. Andra föräldrar önskar inget hellre än att få ett jobb att gå till.

Kortare arbetstid ger oss möjlighet till det som är viktigt i livet. Familjen. Kulturen. Naturen.

Det finns många problem kvar. Men låt oss inte glömma att vi faktiskt har mycket i Sverige att glädjas åt.

Jag hade Malaysias miljöminister på besök. Hans ansiktsuttryck när han såg en Nyköpingsbo dra upp en lax ur ån kommer jag aldrig att glömma – vi har en natur och en ren miljö vi kan vara stolta över.

När min grabb slog i tänderna fanns Folktandvården tillgänglig – med kunnig, vänlig och serviceinriktad personal.

När jag lämnar min pojke på dagis på morgnarna kan jag känna mig trygg och lugn, i förvisningen om att de tar väl hand om honom.

Vi har ett bra land. Det skall vi vara stolta över – och göra ännu bättre. Med en socialdemokratisk regering.

Taggar

1 maj, 1990-tal, 1997, Första maj, Kvinna, Politiska tal, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/anna-lindh-1-maj-tal-1997>